

God sommer!

Reformenes tid er ikke forbi. Resultat: En aldri så liten epoke ved FoF - og ved HF - er forbi. 1. august 2007, da det nye instituttet vårt ble etablert, ble, som alle vet, instituttstyret omgjort til instituttråd uten vedtaksmyndighet. Dette er nå reversert: Universitetsstyret har bestemt at instituttrådet skal ha vedtaksmyndighet i en rekke saker. Jeg nevner noen av dem:

- Forskningsmelding, forskerutdanningsmelding, utdanningsmelding
- Budsjett og regnskap
- Vesentlige endringer i instituttets studietilbud, særlig knyttet til studieprogram, pensum, undervisning, eksamen og emne- og programevalueringer.

Rådet blir altså i realiteten et styre, og dette skal ledes av tilsatt instituttleder. Vi går med andre ord en ny tid i møte, og den starter allerede fra høsten. Jeg har liten sans for at en så stor reform som den vi fikk for knappe to år siden, allerede nå skal reformeres. Instituttrådet, som ble valgt for fire år, blir oppløst og den valgte instituttrådslederen må gå. Vi er mange som har protestert, men vi er overhodet ikke blitt hørt. Likevel: Jeg er optimistisk på instituttets vegne og ser frem til lede det nye instituttrådet, som skal velges til høsten.

Men før den tid skal vi ha sommerferie. Jeg takker alle for godt samarbeid og for

stor innsats i semesteret som har gått. Dette gjelder ikke minst studentene, som - naturligvis - er en svært viktig del av instituttet vårt.

Vigdis Songe-Møller

Undervisningstilbudet for høstsemesteret

Høstens undervisningstilbud er klart, og selv om kursporteføljen enda kan få mindre justeringer, presenterer vi programmet slik det nå ser ut:

UNDERVISNING HØST 2009

FIL113	Samtidsfilosofi
IDH102	Idéhistorie: Teori og metode
IDH201	Politisk idéhistorie
FIL223	Philosophy and Literature
FIL250	Bacheloroppgave i filosofi
IDH250	Bacheloroppgave i idéhistorie
FIL304	Utforming av masteroppgåve
IDH304	Utforming av masteroppgåve
FIL0350	Masteroppgåve filosofi
ÅPNE EMNER(200-NIVÅ)	
* Frihetens grenser i lys av Sartre og Levinas	
* 10 moralske paradokser	
* Ethics and theories of justice	
ÅPNE EMNER (200- & 300-NIVÅ)	
* Erkjennelsesteori, metafysikk og logikk	
* The creative languages of scientists	
* Nietzsche. Tragedie, eksistens og menneskedannelse	
* Filosofisk antropologi	
* Film and philosophy	
* Platons filosofi	
* Moderne klassikere i analytisk filosofi	
FIL621	Filosofi for videregående skole
FIL622	Filosofi for videregående skole

I tillegg skal instituttet for første gang ha fagansvaret for et emne i filosofididaktikk (DIDAFIL 1). Mer fyllestgjørende informasjon om studietilbudet finner man på:

http://studentportal.uib.no/index.php?link_id=2227&sublink_id=&toplink_id=2411&mode=show_page&content_id=686&fk=DEHISTORI#DEHISTORI

To + én ny stipendiat

FoF har i det siste fått to nye stipendiater. Her er en kort presentasjon av dem:

Hein Berdinesen skulle være kjent i miljøet fra tidligere, bl. a. etter flere års undervisning til Examen philosophicum. Hans doktorgradsprosjekt befinner seg innenfor miljøfilosofien, et av instituttets nye satsningsområder. Han skal drøfte spenningene mellom teknologioptimisme og føre-var-prinsippet. Tittelen på hans prosjekt er "Teknologioptimisme og føre-var-prinsippet. Filosofiske analyser av forbindelsen mellom teknologisyn, vitenskap og etikk i norsk miljøpolitikk".

Berdinesen var som kjent også blant underviserne på vårt nyopprettede emne i miljøfilosofi nå i vår.

Hein vil, som følge av fakultetets stillingsstopp, mest sannsynlig starte opp med sitt prosjekt 1. januar. Veiledere blir Eilert Jan Lohne og Trygve Lavik (biveileder).

Marianne F. Walderhaug har allerede så smått startet opp sin stipendiattilværelse. Stipendiet er eksternt finansiert, av Kriminalomsorgen, og doktorgradsprosjektet skal gjennomføres i tillegg til hennes arbeid i Bjørgvin Fengsel, som mange vil være kjent med fra ymse medieoppslag de siste årene.

Tittelen på Walderhaug sitt prosjekt er "Filosofiske samtaler med innsatte i fengsel - en studie av det eksistensielle feltet som angår innsattes dilemmaer".

Prosjektet åpner for en bredere filosofisk praksis i norske fengsler, noe som kan ha verdi for innsattes refleksjon over egen situasjon og for deres selvforståelse. Stipendperioden går over fire år (i 50 %). Bjørn Holgernes er hovedveileder for prosjektet.

Vi ønsker begge velkommen!

I tillegg nevnes at **Marita Helleland Ådnanes** har fått stipend på SKOK. Hun er også filosof med fartstid som student ved vårt institutt. Tittelen på hennes prosjekt er "Natur og kjønnsforskjell: Det naturlige ved kjønnsforskjellen hjå Luce

Irigaray". Kristin Sampson er veileder for prosjektet.

Høstens instituttseminarer og instituttlunsjer

Programmet for høstens instituttseminarer er nå tilnærmevis klart, og vil være preget av instituttets nysatsning på idéhistorie:

DATO	TEMA	NAVN
27.08	(Om forholdet mellom filosofihistorie og samtidsfilosofi)	James Conant
24.09	"Idéhistorie ved et filosofisk institutt?"	Nils Gilje
29.10	"Hva er idéhistorie?"	Thomas Krogh
26.11	Tittel kommer senere	Garry L. Hagberg

Tradisjonen med instituttlunsjer første torsdagen i måneden fortsetter også i det nye semesteret. Programmet ser (foreløpig) slik ut:

Torsdag 3. september: Paola de Cuzzani og Gro Rørstadbotten, "Presentasjon av *Tidslinjer. Idéenes historie fra Homer til Aasen. Spartacus 2009*"

Torsdag 1. oktober: Tema kunngjøres senere.

Torsdag 5. november: Alois Pichler, "Presentasjon av ny utgave av *Bergen Electronic Edition*".

Som tidligere går lunsjene av stabelen kl. 12.15-13.00.

Nasjonal evaluering

I tiden som kommer skal de norske fagmiljøene i filosofi og idéhistorie underkastes en omfattende evaluering av sin virksomhet, i regi av Forskningsrådet. Evalueringskomiteen består av følgende personer: Folke Tersman, Uppsala universitet(leder); Dag Prawitz,

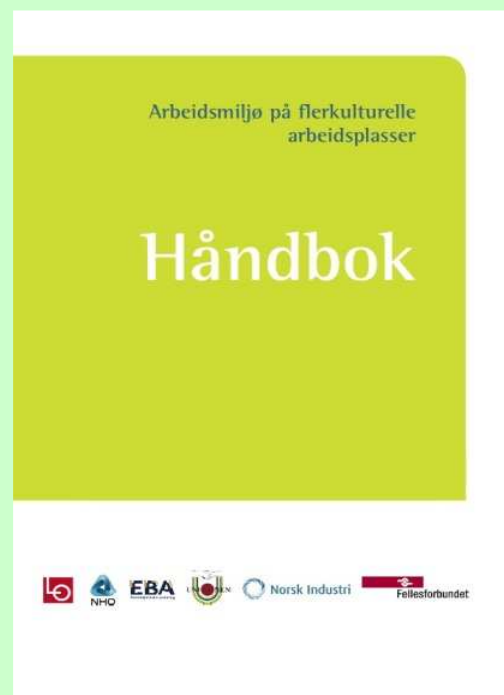
Stockholms universitet; Simo Knuutila, Universitetet i Helsinki; Hans-Jørgen Schanz, Aarhus universitet; Hanne Andersen, Aarhus universitet og Robin M. Schott, Danish Institute for International Studies.

Evalueringen foregår i to etapper, der den første allerede er unnagjort: Med frist 20. juni ble et utvalg av våre forskeres publikasjoner fra den siste fireårsperioden (inntil 3 stk. pr. forsker) sendt forskningsrådet som underlagsmaterieell for vurdering av den faglige produksjon for perioden 2004-2008.

Neste etappe avsluttes 30. september, da instituttet skal levere en egenvurderingsrapport om instituttets virksomhet.

Håndbok for flerkulturelle arbeidsplasser

FoF er et mangfoldig institutt, noe ikke minst prosjektet "Arbeidsmiljø på flerkulturelle arbeidsplasser" har bidratt til de siste årene. Siste produkt derfra er en håndbok til bruk for arbeidsplasser med et flerkulturelt miljø.

Håndboka er laget for å bli brukt av virksomhetsledelsen, ansvarlige HMS-instanser, tillitsvalgte på den enkelte bedrift og arbeidslivets organisasjoner. Den tar for seg det systematiske HMS-arbeidet på flerkulturelle arbeidsplasser i vid forstand.

Hovedvekten i håndboka ligger på de som kommer inn i bedriften og bidrar til at den kan kalles flerkulturell. Det vil si arbeidstakere som har et annet morsmål enn norsk, som har fått sin fagopplæring i andre tradisjoner, og som er vant med andre sikkerhetsrutiner og arbeidsrettslige tradisjoner enn de norske.

For mer informasjon om prosjektet "Arbeidsmiljø på flerkulturelle arbeidsplasser" klikk deg videre på: <http://afa.uib.no/>

Gjesteforsker: Garry Hagberg

Wittgensteinforskergruppen har etter søknad fått tildelt støtte til å invitere professor Garry L. Hagberg til en ukes opphold i høstsemesteret (mest sannsynlig november). Hagberg er professor (og "Chair") ved School of Philosophy ved University of East Anglia, og er særlig anerkjent for sin forskning innenfor estetikk. Han er dessuten utdannet som og er fortsatt utøvende jazzmusiker, med flere plateutgivelser bak seg.

Det er estetikkenes forhold til språk og mening som har vært brennpunktet for Hagbergs forskning, særlig slik det uttrykkes i Wittgensteins filosofi. Han har bl. a. skrevet bøkene *Art and Language: Wittgenstein, meaning and aesthetic theory* og *Meaning & Interpretation: Wittgenstein, Henry James and literary knowledge*.

Garry Hagberg: Jazzmusiker og filosof

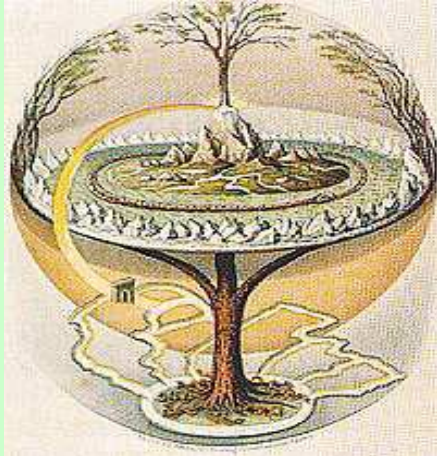
I Bergen skal han holde to foredrag, ett om et Wittgenstein-relatert emne samt ett i estetikk. Interesserte kan lese mer om Hagberg på hans hjemmesider ved University of East Anglia:

<http://www.uea.ac.uk/phi/People/Academic/Garry+Hagberg>

Yggdrasil-stipendiater

Fra 1. september får vårt institutt en "gjestetipendiat" via den relativt nyetablerte Yggdrasil-ordningen. UiB har fått i alt 20 besøkende stipendiater gjennom ordningen og en av dem skal altså være tilknyttet vårt institutt. Det er den italienske PhD-studenten Davide Quattrocchi fra universitetet i Padova.

Quattrocchi er midt inne i sin PhD-utdanning, og arbeider på en avhandling innenfor estetikken, inspirert av Wittgensteins filosofi. Han er på plass hos oss i slutten av august og vil være her til februar 2010.

Vi nevner også at Wittgensteinarkivet skal ha en Yggdrasil-stipendiat: Polske Akos Polgardi, som der skal arbeide med "The Problem of Method in Wittgenstein's 'Philosophical Investigations'" fram til mai 2010.

Symposium om *Faidros*

For andre gang arrangerte antikkgruppas forskningsprosjekt *Poetry and Philosophy* sitt årlige symposium her på instituttet. Årets konferanse hadde dialogen *Faidros* som tema.

I år (som i fjor) kom det foredragsholdere fra Oslo, Danmark og USA i tillegg til medlemmer fra Bergen. Gjennom sine kontakter i USA har gruppen vært så heldige å få en kapasitet som Paul Woodruff til hovedtaler. Han er professor og dekan ved filosofisk institutt ved universitetet i Austin, Texas, og har en rekke internasjonale publikasjoner bak seg på forskjellige områder. Men mest kjent er han nok for sine innflytelsesrike artikler om Platon og Sokrates. Woodruff har oversatt flere av Platons dialoger.

De fleste delene av dialogen ble berørt av innleggene, så arrangørene var veldig tilfreds med mangfoldet av innfallsvinkler til problemstillingen. Flere av innleggene tok for seg hvordan Platons tekst forsøker å ta opp konkurransen med retorikeren og poetene som premissleverandører i den greske kulturen. Et innlegg konkluderte med at filosofi som genre oppsto i denne

konkurransen, et annet med at dialogene overgikk retorikerne og poetene i overbevisende billedbruk. Andre problemstillinger som ble tatt opp fra ulike innfallsvinkler, var spørsmålet om den filosofiske aktiviteten som framstilles i dialogen *Faidros* kunne begrunne sin påståtte overlegenhet i kunnskap over poetene og retorikerne. Det ble også holdt interessante innlegg som undersøkte tolkninger av dialogen i moderne litteratur, begrepet sjel som noe kollektivt og forholdet mellom det musiske og det filosofiske.

Arrangørene var svært fornøyd med den generelle kvaliteten på årets innlegg. Neste års symposium, som vil finne sted i slutten av mai, vil ha den lite behandlede, men spennende dialogen *Love* som tema.

Well-being, needs and human rights - avholdt konferanse

21. - 23. mai ble konferansen "Well-being, needs and human rights" avholdt på Sydneplassen. Konferansen var etter alt å dømme en suksess, faglig og sosialt. Den ble initiert og arrangert av stipendiatene Ivar Labukt og Allen Alvarez, med finansiell støtte fra Universitetsfondet. Reidar Lie og Erik Brown fra FoF har vært faglige støttespillere, sammen med Ole Fritjof Norheim (ISF) og Cathrine Holst (SVT). Ivar Labukt holdt et innlegg om hedonisme første dagen, der han - ved å demonstrere alternativenes manglende troverdighet - brukte en indirekte metode for å begrunne denne etiske teorien. Andre dagen presenterte Allen Alvarez begrepet "preintrinsic necessity" som basis for en diskusjonen om rasjonering av helsetjenester i samfunn med (ekstrem) knapphet på disse, mens Silje Langvatn og Trygve Ottersen avrundet dagen: I innleggene "Grounding Political Morality - in Medii Rebus" (Langvatn) og "Amartya Sen's capability approach" (Ottersen) sørget de for et solid bergensk innslag på en konferanse med tung internasjonal deltagelse.

Well-being Conference organizers Ivar Labukt (left) & Allen Alvarez (right) with Tor Otterholt, Krister Bykvist and Deryck Beyleveld
PHOTOGRAPH TAKEN BY PETER RAILTON, 22 MAY 2009

Forskerskolen i Paris

I samarbeid med Centre de Cooperation Franco-Norvegienne en Sciences Sociales et Humaines Fondation Maison des Sciences de l'Homme arrangerte forskerskolen Kultur og Samfunn Ph.d - kurset *Between intellectual history and history of science* i Paris 19. - 22. juni.

Formålet med kurset var å få til et forskerkurs som viste mangfoldet i fagene historie, filosofi og idéhistorie og sette disse i et bredere perspektiv. Kurset skulle fokusere på spørsmål som "whiggism", present-centred history of science, ("presentism"), uses and abuses of anachronism, the linguistic turn, the debate concerning internal and external perspectives, the "two cultures", og mer generelt spørsmål knyttet til forholdet mellom vitenskap og samfunn. Konferansen var på engelsk og stipendiatenes fremlegg ble også holdt på engelsk.

Ansvarlige for kurset var leder for det fransk-norske senteret i Paris professor Paola de Cuzzani, professor Nils Gilje fra AHKR (leder for forskerskolen) og professor Arild Utaker (forskningsleder ved FOF).

Deler av seminaret var avsatt til fremlegging av stipendiatenes avhandlinger.

Stipendiat Jonas Lillebø presenterer "Comparativism as epistemological obstacle. Reflections on the notion of comparison in the history of anthropology".

Nye bøker

I disse dager publiseres det to antologier innenfor politisk filosofi, i vid forstand, der representanter fra instituttet og dets randsoner har vært sentrale i utgivelsene:

I antologien *Liberalism: Politisk frihet fra John Locke til Amartya Sen*, som Lars Fr. Svendsen har redigert, legges det til rette for en større norsk resepsjon av de tenkerne som har lagt de viktigste teoretiske premisene for det moderne liberale demokratiet, og for de tenkerne som viderefører diskusjonen i dag.

Boken presenterer et bredt utvalg av tenkere, fra nokså ytterliggående liberalister som Wilhelm von Humboldt, Ludwig von Mises og Robert Nozick til liberale liberalismekritikere som Charles Taylor og Martha Nussbaum. Klassikere som Immanuel Kant, Mary Wollstonecraft, Alexis de Tocqueville og John Stuart Mill er også representert, men ca. halvparten av bidragene er fra etterkrigstiden.

Multiple democracies in theory and history er en artikkelsamling gitt ut av SVT-Press ved Senter for Vitenskapsteori. Simen Andersen Øyen og Rasmus Slaattelid er redaktører. Samlende for artiklene er at de på ulike måte forholder seg til begrepet "multiple demokratier", teoretisk forankret i Shmuel N. Eisenstadts begrep om 'multiple moderniteter'. Dette er et begrep og en

forståelse av demokratisering som kan ha større forklaringskraft overfor det mangfold av demokratiske utviklingstendenser vi ser i dag, enn de tradisjonelle tilnæringsmåtene til demokratisering kan tilby.

Antologiens tematikk kan noe forenklet oppsummeres i de følgende spørsmål. Burde demokrati og demokratiseringsprosesser tolkes i lys av et hegemonisk begrep om demokratiet eller er det mer fruktbart å se demokratiske prosesser som multiple og situert i historiske og kulturelle kontekster? - Hvilken innsikt kan oppnås ved å perspektivere demokratiske prosesser som et mangfold av parallelle utviklingslinjer, hvor de sentrale dilemmaene og paradoksene ved demokratiet blir reformulert og løst på ulike måter, heller enn å identifisere disse prosessene med en vestlig utvikling og en forståelse av modernitet og demokratisering som har oppstått i en vestlig historisk og kulturell kontekst?

Artiklene i antologien tar opp disse sentrale spørsmålene, men sett fra ulike perspektiver, hvor den første delen i hovedsak diskuterer teoretiske spørsmål vedrørende demokratiet, mens den andre delen konsentrerer seg om problemer knyttet til demokrati i en kinesisk kontekst.

I tillegg til bidrag fra tidligere Holbergprisvinner Shmuel Eisenstadt samt fra en rekke kinesiske forskere, har Simen Øyen og Gunnar Skirbekk bidratt fra SVT-miljøet.

*

Personaltytt

- Det er nylig innvilget fire forskningspermisjoner for 2010. Det er Harald Johannessen, Claus Huitfeldt, Eilert Jan Lohne og Simo Säätelä. Johannessen skal ha søkelyset på de innledende kapitlene av Hegels *Phenomenologie des Geistes*. Huitfeldt skal, fra og med neste høstsemester, utarbeide en sammenfatning av sine tekstteoretiske arbeider fra de siste årene. Säätelä skal arbeide med prosjektet "The centrality of Aesthetics for Wittgenstein's philosophical thought", til dels ved New School for Social Research i New York. Lohne skal ha forskningsfri i vårsemesteret og skal da fullføre en avhandling om Kuhn sin vitenskapsfilosofi.

- Øystein Hide, som har undervist ved Examen philosophicum i flere år, har fått et treårig arbeidsstipend fra Statens Kunstnerstipend: Han skal arbeide med selvbiografier og dagbøker som filosofiske sjangre - med basis i Cambridge. FoF gratulerer med stipendet!

- Iver Ørstavik og Anita Leirfall returnerer begge til høsten fra lengre permisjonsopphold fra sine stillinger ved instituttet. Ørtavik har de siste to årene arbeidet ved Raftosenteret, mens Leirfall har vært tilknyttet Universitetet for miljø- og biovitenskap.

Vi ønsker begge velkommen tilbake!

- Gro Rørstadbotten fylte 50 år den 26. mai, og anledningen ble behørig markert på instituttets sommeravslutning nylig. Her ble hennes flerårige innsats ved Examen philosophicum og Akademisk skriving trukket fram, så vel som det utviklings- og

undervisningsarbeidet hun har gjort i forbindelse med utviklingen av idehistoriefaget og nye emner på fagstudiet i filosofi. Gro fikk den norske oversettelsen av Platons verker i gave fra instituttet.

Vi benytter anledningen til å gratulere også her!

Publikasjoner

Siden sist har vi mottatt melding om følgende publikasjoner:

Alvarez, Allen A.: "Rationing". I Kattan MW, ed. *Encyclopedia of Medical Decision Making*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2009. ISBN: 9781412953726

Songe-Møller, Vigdis: "With What Kind of Body Will They Come? Metamorphosis and the Concept of Change: From Platonic Thinking to Paul's Notion of the Resurrection of the Dead", i: Turid Karlsen Seim/Jorunn Økland (eds.), *Metamorphoses. Resurrection, Body and Transformative Practices in Early Christianity*. Berlin / New York: Walter de Gruyter, 2009, p. 109-122

Svendsen, Lars Fr. (red.): *Liberalisme. Politisk frihet fra John Locke til Amartya Sen*. Universitetsforlaget 2009.

Säätelä, Simo: "[Review of] Arthur C. Danto, *Unnatural Wonders*", *Philosophy in Review/Comptes rendues philosophiques*, Vol. XXIX, No. 3, June 2009, 17-19.

Torjussen, Lars Petter: "Is Nietzsche a phenomenologist?" I Tymineicka, A.T.: *Phenomenology and Existentialism in the Twentieth Century*, Springer Verlag 2009.

Øyen, Simen: "Paradoxes of Democracy in China", i Øyen, Simen & Rasmus Slaattelid (2009): *Multiple Democracies in Theory and History*. SVT-Press: Bergen 2009.

Øyen, Simen & Rasmus Slaattelid (eds.): *Multiple Democracies in Theory and History*. SVT-press: Bergen 2009.